

Hippolytus.

Gesicherte Citate.

343) de antichr. 5; ed. Achelis S. 7, 11—20. — Erhalten in C 188^v und R 182^v. Lemma an beiden Stellen τοῦ ἁγίου (τοῦ ἁγίου < R) Ἰππολύτου ἐπισκόπου Ῥώμης περὶ Χριστοῦ καὶ (R + τοῦ) ἀντιχρίστου.

ἀλλὰ τούτων ἐν τῷ προοιμίῳ εἰς δόξαν θεοῦ εἰρημέκων δίκαιόν ἐστιν ἡμᾶς ἐφαπαμένους αὐτῶν τῶν θείων γραφῶν ἐπιδειξάι δι' αὐτῶν, τίς καὶ ποταπὴ ἡ τοῦ ἀντιχρίστου παρουσία, ποῖα δὲ καιρῷ ἢ χρόνῳ ὁ ἄνομος ἀποκαλυφθήσεται, 5 πόθεν δὲ καὶ ἐκ ποίας φυλῆς καὶ τί τὸ τούτου ὄνομα διὰ τοῦ ἀριθμοῦ ἐν τῇ γραφῇ ἡμῖν μνηνόμενον, πῶς δὲ πλάνην μὲν τῷ λαῷ ἐγγεννήσει ἐπισυνάξας αὐτὸν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς, θλίψιν δὲ καὶ διωγμὸν ἐπὶ τοὺς ἁγίους ἐπεγερεῖ καὶ πῶς αὐτὸν δοξάσει ὡς θεὸν, τίς δὲ ἡ τούτου συντέ- 10 λεια, πῶς δὲ ἡ ἐπιφάνεια τοῦ κυρίου ἀποκαλυφθήσεται ἀπ' οὐρανῶν.

344) de antichr. 6; ed. Achelis S. 7, 23 — S. 8, 16. — Erhalten in C 188^v—189^r und R 182^v—183^r. Lemma (vorausgeht Nr. 343) an beiden Stellen καὶ μετ' ὀλίγα.

τοῦ μὲν οὖν κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ διὰ τὸ βασιλικὸν καὶ ἔνδοξον ὡς λέοντος προκεκηρυγμένου τῷ αὐτῷ τρόπῳ καὶ τὸν διάβολον ὁμοίως λέοντα προσηγόρευσαν αἱ θεῖαι γραφαὶ διὰ τὸ τυραννικὸν 5 αὐτοῦ καὶ βίαιον. κατὰ πάντα γὰρ ἐξομοιοῦσθαι βούλεται ὁ πλάνος τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ· λέων μὲν ὁ Χριστὸς καὶ λέων ὁ ἀντίχριστος. βασιλεὺς ὁ Χριστὸς καὶ βασιλεὺς ἐπίγειος ὁ

843, 1 τῷ (vor προοιμίῳ) < R | 2 ἐστιν < R | 5 δὲ (nach πόθεν)]
δὴ C | τούτου τὸ R | 6 τῷ (vor γραφῇ) < C | μνηνόμενον R | 8 ἁγίους]
ἀνθρώπους C.

844, 3—4 λέοντα ὁμοίως C | 7 καὶ (nach Χριστὸς) < C |

ἀντίχριστος, ἐδείχθη ὁ σωτὴρ ἄρνιον καὶ αὐτὸς ὁμοίως
φανήσεται ὡς ἄρνιον, ἔσωθεν λύκος ὢν, ἐμπερίτομος ὁ σω-
10 τὴρ καὶ αὐτὸς ὁμοίως ἐλεύσεται, ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς εἰς
πάντα τὰ ἔθνη τοὺς ἀποστόλους καὶ αὐτὸς ὁμοίως πέμψει
ψευδαποστόλους, συνήγαγεν ὁ σωτὴρ τὰ ἐσκορπισμένα πρό-
βατα καὶ αὐτὸς ὁμοίως [C 189^r] συνάξει τὸν ἐσκορπισμένον
λαὸν [R 183^r] τῶν Ἰουδαίων, ἔδωκεν ὁ κύριος σφραγίδα τοῖς
15 εἰς αὐτὸν πιστεύουσι καὶ αὐτὸς δώσει ὁμοίως, ἐν σχήματι
ἀνθρώπου ἐλήλυθεν ὁ σωτὴρ καὶ αὐτὸς ἐν σχήματι ἀν-
θρώπου ἐλεύσεται, ἀνέστησεν ὁ σωτὴρ καὶ ἀπέδειξε τὴν
ἁγίαν αὐτοῦ σάρκα ὡς ναὸν καὶ αὐτὸς ἀναστήσει τὸν ἐν
Ἱεροσολύμοις λίθινον ναόν. καὶ ταῦτα μὲν τὰ τῆς πλάνης
20 αὐτοῦ τεχνάσματα ἐν τοῖς ἑξῆς δηλώσομεν, νυνὶ δὲ πρὸς
τὸ προκείμενον τραπῶμεν.

345) de antichr. 14 — 17; ed. Achelis S. 11, 5 — S. 14, 2.
Erhalten in C 189^r—190^v und R 183^r—^v. Lemma (vorausgeht
Nr. 344) in C καὶ μετ' ὀλίγα; in R ohne Lemma, doch durch
Schlusszeichen und Initiale geschieden, angereiht.

ἐπεὶ οὖν λέοντα καὶ σκύμνον λέοντος προανεφώνησαν αἱ
γραφαὶ τὸν χριστὸν, τὸ ὅμοιον καὶ ἐπὶ τοῦ ἀντιχρίστου
εἴρηται. φησὶ γὰρ Μωϋσῆς· οὗτος σκύμνος λέοντος Δὲν
καὶ ἐκπηδήσει ἐκ τοῦ Βασάν. ἀλλ' ἵνα μὴ σφαλῇ τις ἐπὶ
5 τοῦ σωτῆρος εἰρησθαι τὸ ῥητὸν τοῦτο νομίζων, ἐπιστησάτω
τὸν νοῦν. Δὲν, φησί, σκύμνος λέοντος· τὴν φυλὴν ὀνομάσας,
τὴν τοῦ Δὲν, ἐσαφήνισε τὸ προκείμενον ἐξ ἧς μέλλει ὁ διά-
βολος γεννᾶσθαι. ὥσπερ γὰρ ἐκ τῆς Ἰούδα φυλῆς ὁ σωτὴρ
γεγέννηται, οὕτως ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Δὲν γεννᾶται ὁ ἀντί-
10 χριστος. ὅτι δὲ οὕτως ἔχει, τί φησιν ὁ Ἰακώβ; γεννηθήτω
Δὲν ὄφεις ἐφ' ὁδοῦ καθήμενος δάκνων πτέρναν Ἰππου. ὁ

9 φανεῖται R | ὡς (vor ἄρνιον) < C | ἐμπερίτομος ὁ σωτὴρ < R |
10 καὶ αὐτὸς ὁμοίως ἐλεύσεται < C | anstatt ἀπέστειλεν—ἀποστόλους
(Z. 11) hat C τοὺς ἑαυτοῦ μαθητὰς ἀπέστειλεν εἰς πάντα τὰ ἔθνη | 14 τῶν
Ἰουδαίων < C | κύριος R | 15 πιστεύσασιν R | 16 ἐλήλυθεν ὁ
σωτὴρ] ἐφάνη ὁ κύριος R | 17 ἀπέδειξεν C | 17—18 τὴν ἁγίαν αὐτοῦ] τὴν
ἑαυτοῦ R | 18 καὶ αὐτὸς—λίθινον ναόν (Z. 19) < R | 19 πλάνης] τέχνης
R | 20 vor ἐν τοῖς + ἅτινα R | νυνὶ δὲ—τραπῶμεν (Z. 21) < R.

345, 3 εἴρηται < R | φησὶν C | οὗτος < C | 4 ἐκπηδήση C | 6 φησὶν
C | 7 ἐσαφήνισεν C | 8 vor Ἰούδα + τοῦ C | σωτὴρ] χριστὸς R | 9 τοῦ (vor
Δὲν)] < C | 10 οὕτως] μεσίτην R |

ὄφεις οὖν τίς ἀλλ' ἢ ὁ ἀπ' ἀρχῆς πλάνος ἐν τῇ Γενέσει
 εἰρημένος ὁ πλανήσας τὴν Ἐὐαν καὶ πτερνίσας τὸν Ἀδάμ.
 ἀλλ' ἐπειδὴ διὰ πλειόνων δεῖ ἀποδείξαι τὰ λεγόμενα κατα-
 15 νοήσωμεν. ὅτι μὲν γὰρ ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Δὰν ὄντως μέλλει
 γεννᾶσθαι καὶ ἀντιτάττεσθαι ὁ τύραννος βασιλεῖ, κριτῆς
 δεινός, υἱὸς τοῦ διαβόλου, φησὶν ὁ προφήτης· Δὰν κρινεῖ
 τὸν ἑαυτοῦ λαὸν [C 189 v,] ὥσει καὶ μία φυλὴ ἐν Ἰσραήλ. ἀλλ'
 ἔρει τις, τοῦτο ὅτι ἐπὶ τὸν Σαμψὼν εἴρηται ὅς ἐκ τῆς
 20 φυλῆς τοῦ Δὰν γεννηθεὶς ἔκρινε τὸν λαὸν εἰκοσιν ἔτη· τὸ
 μὲν ἐπὶ τοῦ Σαμψὼν μερικὸν γεγένηται, τὸ δὲ καθόλου
 πληρωθήσεται ἐπὶ τὸν ἀντίχριστον. λέγει γὰρ καὶ Ἱερემίας·
 ὁ σπουδὴν ἐκ Δὰν ἀκουσόμεθα ὀξύτητος ἱππων αὐτοῦ, ἀπὸ
 φωνῆς χραιμετισμοῦ ἱππασίας ἱππων αὐτοῦ σεισθήσεται
 25 πᾶσα ἡ γῆ· λέγει δὲ καὶ ἕτερος προφήτης· συναΐξει πᾶσαν
 τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἀπὸ ἡλίου ἀνατολῶν ἄχρις ἡλίου δυσ-
 μῶν· οὓς κέκληκε καὶ οὓς οὐκ ἐκεκλήκει πορεύονται μετ'
 αὐτοῦ. λευκανεῖ τὴν θάλασσαν ἀπὸ τῶν ἰστίων τῶν πλοίων
 αὐτοῦ καὶ μελανεῖ τὸ πεδῖον ἀπὸ τῶν θυρεῶν καὶ τῶν
 30 ὀπλων καὶ πᾶς ὃς ἂν συναντήσῃ αὐτῷ ἐν πολέμῳ ἐν μαχαίρᾳ
 πεσεῖται· ὅτι μὲν οὖν ταῦτα ἐπ' ἄλλον τινὰ οὐκ εἴρηται
 ἀλλ' ἐπὶ τὸν τύραννον καὶ ἀσεβῆ καὶ θεομάχον δεῖξομεν διὰ
 τῶν ἐξῆς. λέγει γὰρ Ἡσαΐας οὕτως· καὶ ἔσται ὅταν συντε-
 λήσῃ κύριος πάντα ποιῶν ἐπὶ τὸ ὄρος Σιών καὶ ἐπὶ Ἱερου-
 35 σαλήμ ἐπάξει ὁ θεὸς ἐπὶ τὸν νοῦν τὸν μέγαν ἐπὶ τὸν
 ἄρχοντα τῶν Ἀσσυρίων καὶ ἐπὶ τὸ ὕψος τῆς δόξης τῶν
 ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. εἶπε γάρ· ἐν τῇ λοχίᾳ μου ποιήσω καὶ
 τῇ σοφίᾳ τῆς συνέσεώς μου ἀφελῶ ὄρια ἔθνων καὶ τὴν
 λοχὺν αὐτῶν προνομήσω καὶ σείσω πόλεις κατοικουμένας
 40 καὶ τὴν οἰκουμένην ὅλην καταλήψομαι τῇ χειρὶ μου ὥς
 νοσσιὰν καὶ ὥς καταλελειμμένα ὧὰ ἀρῶ καὶ οὐκ ἔστιν ὃς
 ἀντίπῃ μοι ἢ καὶ διαφεύξεται με, καὶ οὐχ οὕτως· ἀλλ'
 ἀποστελεῖ ἀδωναὶ κύριος εἰς τὴν σὴν τιμὴν ἀτιμίαν καὶ εἰς

14—15 κατανοήσωμεν C | 15 ὄντως < R | 16 ὁ τύραννος] τύραννος
 ὦν C | 17 vor υἱὸς + ὁ R | 18 ἀλλ'] καὶ C | 20 ἔκρινεν C | εἰκοσιν C | 21 τὸ
 δε] τοῦτο δὲ R | 23 σπουδὴν < R | ἀκουσόμεθα R, o wohl von 1. H.
 26 μέχρως R | 27 κέκληκεν C | οὐ κεκλήκει C | 30 συναντήσῃ R | 33 οὕτως
 Ἡσαΐας R | 37 εἶπεν C | 42 vor ἀντίπῃ + ἀντιστήσεται ἢ C | 43 ἀδωναὶ
 < C |

τὴν σὴν δόξαν πῦρ καίόμενον καυθήσεται, καὶ ἔσται |C 190+|
 45 τὸ πῦρ εἰς φῶς τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἀγιάσει αὐτὸν ἐν φλογὶ
 καὶ φάγεται ὡσεὶ χόρτον τὴν ὕλην. καὶ πάλιν ἐτέρωθεν
 λέγει· ὡς ἀναπέπνυται ὁ ἀπαταιῶν καὶ ὡς ἀναπέπνυται
 ὁ ἐπισπουδαστής· συνέτριψεν ὁ θεὸς τὸν ζυγὸν τῶν ἀρχόν-
 των πατάξας ἔθνη θυμῷ πληγῇ ἀνιάτῳ παίων ἔθνος, πληγῇ
 50 θυμοῦ ἣ οὐκ ἐφείσατο· ἀνεπαύσατο πεποινώς. πᾶσα ἡ γῆ
 βοᾷ μετ' εὐφροσύνης καὶ τὰ ξύλα τοῦ Λιβάνου |R 188+| ἠὺφράν-
 θησαν ἐπὶ σοὶ καὶ ἡ κέδρος τοῦ Λιβάνου ἀφ' οὗ σὺ κεκοί-
 μησαι· οὐκ ἀνέβη ὁ κόπτων ἡμᾶς. ὁ ἄδης κάτῳθεν ἐπικράνθη
 συναντήσας σοι, συνηγέρθησάν σοι πάντες οἱ γίγαντες, οἱ
 55 ἄρξαντες τῆς γῆς, οἱ ἐγείραντες ἐκ τῶν θρόνων αὐτῶν
 πάντας βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν, πάντες ἀποκριθήσονται καὶ
 ἐροῦσὶ σοι· καὶ σὺ ἐάλως ὥσπερ καὶ ἡμεῖς, ἐν ἡμῖν δὲ κατε-
 λογίσθης, κατέβη εἰς ἄδου ἡ δόξα σου, ἡ πολλὴ εὐφροσύνη σου.
 ὑποκάτω σου στρώσουσι σῆψιν καὶ τὸ κατάλυμά σου σκώληξ,
 60 ὡς ἐξέπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὁ ἑσφόρος ὁ πρῶτ' ἀνατέλλων,
 συνετρίβη εἰς τὴν γῆν ὁ ἀποστέλλων εἰς πάντα τὰ ἔθνη.
 σὺ δὲ εἴπας ἐν τῇ διανοίᾳ σου· εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναβήσομαι,
 ἐπάνω τῶν ἄστρον τοῦ οὐρανοῦ θήσω τὸν θρόνον μου,
 καθίσω ἐν ὄρει ὑψηλῷ ἐπὶ τὰ ὄρη τὰ ὑψηλὰ πρὸς βορρᾶν,
 65 ἀναβήσομαι ἐπάνω τῶν νεφελῶν, ἔσομαι ὅμοιος τῷ ὑψίστῳ.
 νῦν δὲ εἰς ἄδην καταβήσῃ καὶ εἰς τὰ θεμέλια τῆς γῆς· οἱ
 ἰδόντες σε θαναμάσσονται ἐπὶ σοὶ καὶ ἐροῦσιν· οὗτος ὁ ἄνθρω-
 πος ὁ παροξύνων πᾶσαν τὴν γῆν, σείων βασιλεῖς, ὁ θεὸς
 τὴν οἰκουμένην ὅλην ἔρημον καὶ τὰς πόλεις καθείλε, τοὺς
 70 ἐν ἀπαγωγῇ οὐκ ἀπέλυσεν. πάντες οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν
 ἐκοιμήθησαν |C 190+| ἐν τιμῇ, ἄνθρωπος ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ,
 σὺ δὲ ῥιφίῃσῃ ἐν τοῖς ὄρεσιν ὡς νεκρὸς ἐβδελυγμένος μετὰ
 πολλῶν τεθνηκότων ἐκκεκεντημένων μαχαίρᾳ, καταβαινόντων
 εἰς ἄδου· ὃν τρόπον γὰρ ἱμάτιον ἐν αἵματι πεφυρμένον οὐκ

45 ἀγιάσει] am Rand in C καὶ ἄγει; ἀγάγῃ R | 47 ἀπαταιῶν] ἀπ-
 αἰτῶν C | 49 vor (dem ersten) πληγῇ + καὶ R | πληγῇ (vor θυμοῦ) C |
 51—52 εὐφράνθησαν C | 55 ἐγείραντες ἐκ] ἀνέστησαν ἀπὸ C | 56 πάντας]
 πάντες R | πάντες (vor ἀποκριθήσονται) < R | 57 ἐροῦσιν C | 58 vor ἡ
 πολλή + καὶ C | 59 στρώσουσιν C | 63 θήσω] στήσω R | 64 πρὸς βορρᾶν
 < R | 65 νεφῶν R | 66 ννι R | 68 βασιλεῖς] πόλεις R | 69 πόλεις κα-
 θεῖλε] πόλεις αὐτῆς καθελὼν C | 70 ἀπέλυσεν] ἠλέησε R | 73 ἐκκεντου-
 μένων R | 74 γὰρ < R | πεφυρμένον ἐν αἵματι R.

75 ἔσται καθαρὸν, οὕτως οὐδὲ σὺ ἔση καθαρὸς διότι τὴν γῆν
 μου ἀπώλεσας καὶ τὸν λαόν μου ἀπέκτεινας· οὐ μὴ μένῃς
 εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον.

346) de antichr. 23—25; ed. Achelis S. 16, 19—18, 4. — Erhalten in C¹ 146^v — 147^v. Lemma Ἰκπολύτον μάρτυρος.

ἐπειδὴ δυσνόητά τισι δοκεῖ εἶναι τὰ μυστηκῶς ὑπὸ τοῦ Δανιὴλ εἰρημένα οὐδὲν τούτων ἀποκρύψωμεν πρὸς ἐπίγνωσιν τῶν ὑγίει νοῦν κεκτημένων. πρῶτον τοίνυν θειρῶν ὡς λέαινα καὶ πτερὰ αὐτῇ ὡς ἀετοῦ· [147^v]. ἰλέαιναν τοίνυν
 5 πρὸς εἰπῶν ἰαναβαίνουσαν ἐκ τῆς θαλάσσης· τὴν τῶν Βαβυλωνίων βασιλείαν γεγεννημένην ἐν τῷ κόσμῳ ἐσήμανεν ταύτην οὕσαν τῆς εἰκόνης τὴν χρυσῇν κεφαλῇν. τὸ δὲ λέγειν ἰπερὰ αὐτῇ ὡς ἀετοῦ· ὅτι ὑψώθη ὁ βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορ καὶ κατὰ τοῦ θεοῦ ἐπήρθη. ἰεῖται φησὶν ἰέξε-
 10 τείλη τὰ πτερὰ αὐτῆς· ὅτι καθηρέθη ἡ δόξα αὐτοῦ· ἐξεδιῶχθη γὰρ ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ. τὸ δὲ εἰπεῖν ἰκαρδία ἀνθρώπου ἐδόθη αὐτῷ καὶ ἐπὶ ποδῶν ἀνθρώπου ἐστάθη· ὅτι μετενόησεν ἐπιγνοὺς ἑαυτὸν ὅτι ἀνθρωπός ἐστιν καὶ ἔδωκεν τὴν δόξαν τῷ θεῷ. μετὰ γοῦν τὴν λέαιναν δευτέρον
 15 θηρίον ὀρεῖ ἰὸμοιον ἄρκου· ὅπερ εἶσαν οἱ Πέρσαι. μετὰ γὰρ Βαβυλωνίους οἱ Πέρσαι διεκράτησαν. τὸ δὲ λέγειν ἰτρία πλεῖρὰ ἐν τῷ στόματι αὐτῆς· τρία ἔθνη ἔδειξεν, Πέρσας Μήδους Βαβυλωνίους, ὅπερ δέδεικται μετὰ τὸν χρυσὸν ἄργυρος ἐν τῇ εἰκόνι. ἔπειτα τρίτον θηρίον πάρδαλις οἰτινες
 20 ἦσαν οἱ Ἕλληνες· μετὰ γὰρ Πέρσας Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν ἐκράτησεν καθελὼν Δαρεῖον ὃς δέδεικται ἐν τῇ εἰκόνι ὁ χαλκός. τὸ δὲ λέγειν ἰπερὰ τέσσαρα καὶ τέσσαρες κεφαλαὶ τῷ θηρίῳ· σαφέστατα ἔδειξεν, πῶς διμερίσθη εἰς τέσσαρα μέρη ἡ βασιλεία Ἀλεξάνδρου. τέσσαρας γὰρ κεφαλὰς εἰπῶν τοὺς
 25 τέσσαρας βασιλεῖς [147^v] τοὺς ἐξ αὐτῆς ἀναστάντας ἐμήνυσεν. τελευτῶν γὰρ ὁ Ἀλέξανδρος διῆλε||| τὴν βασιλείαν εἰς τέσσαρα μέρη. ἰεπειτα, φησὶν, θηρίον τέταρτον φοβερόν καὶ ἐκθαμβόν, οἱ ὀδόντες αὐτοῦ σιδηροὶ καὶ οἱ ὄνυχες αὐτοῦ χαλκοί· τίνες οἱτοὶ ἄλλη Ῥωμαῖοι, ὅπερ ἐστὶν ὁ σίδηρος, ἡ
 30 νῦν ἐστῶσα βασιλεία. ἰκαὶ κνῆμαι γὰρ αὐτῆς, φησὶν, ἰσιδηραί· μετὰ γοῦν τοῦτο τί ὑπολέληπται, ἀλλ' ἢ τὰ ἔχνη τῶν ποδῶν τῆς εἰκόνης, ἐν οἷς ἰμέρος μέντοι σιδηροῦν, μέρος δέ τι ὀστράκινον ἀναμεμιγμένον εἰς ἄλληλα· μυστικῶς

ἐδήλωσεν διὰ τῶν δακτύλων τοὺς δέκα βασιλεῖς τοὺς ἐξ αὐ-
 35 τῆς ἐγειρομένων, οὐσπερ καὶ δέκα κέρατα προσηγόρευσεν ἐν
 οἷς ἀναβήσεται ἕτερον ὥσει παραφνάδιον καὶ τρία τῶν πρὸ
 αὐτοῦ ἐκριζώσκει· ὅπερ δέδεικται οὐχ ἕτερος ἀλλ' ἢ ὁ ἀντί-
 χριστος. τρία δὲ κέρατα ἐκριζοῦσθαι ὑπ' αὐτοῦ τοὺς τρεῖς
 βασιλεῖς δίκνυσιν, Αἰγύπτου Λιβύων τε καὶ Αἰθιοπῶν, οὓς
 40 ἀνελεῖ ἐν παρατάξει πολέμου.

347) de antichr. 25—26; ed. Achelis 17, 15—18, 14. — Erhalten in C 190^v—191^r und R 183^v. Lemma an beiden Stellen (vorausgeht Nr. 345) καὶ μετὰ βραχεία ὡς ἐκ προσώπου Δανιήλ τοῦ προφήτου (τοῦ προφήτου < R).

καὶ τὸ τέταρτον θηρίον φοβερόν καὶ ἐκθαμβόν, οἱ ὁδόντες
 αὐτοῦ σιδηροί, οἱ ὄνυχες αὐτοῦ χαλκοί· τίνες δὲ οὗτοι ἀλλ'
 ἢ Ῥωμαῖοι, ὅπερ ἐστὶν ὁ σιδηρός, ἢ νῦν ἐνεστῶσα βασιλεία.
 καὶ κνῆμαι γὰρ τῆς εἰκόνης σιδηραὶ ἦσαν· φησὶν. μετὰ γοῦν
 5 τούτου τί περιλείπεται, ἀγαπητέ, ἀλλ' ἢ τὰ ἔχνη τῶν ποδῶν
 τῆς εἰκόνης, ἐν οἷς ἕμερος μὲν τι ἐστὶ σιδηροῦν, μέρος δέ τι
 ὀστράκινον, ἀναμειγμένα εἰς ἄλληλα· μυστικῶς ἐδήλωσε
 διὰ τῶν δακτύλων τῶν ποδῶν τοὺς δέκα βασιλεῖς τοὺς ἐξ
 αὐτῆς ἐγειρομένους ὅπερ λέγει Δανιήλ· προσενόουν τὸ θη-
 10 ρίον καὶ ἰδοὺ δέκα κέρατα ὀπίσω αὐτοῦ ἐν οἷς ἀνέβη ἕτερον
 ὡς παραφνάδιον καὶ τρία τῶν πρὸ αὐτοῦ ἐξεργίζωσεν· ὅπερ
 δέδεικται οὐχ ἕτερον ἀλλ' ἢ ὁ ἀντίχριστος ἐγειρόμενος ὃς
 καὶ αὐτὸς τὴν Ἰουδαίων βασιλείαν ἀναστήσει. τρία δὲ κέ-
 15 ρατα λέγει ἀπὸ τούτου ἐκριζοῦσθαι, τοὺς τρεῖς βασιλεῖς δει-
 κνυσιν, Αἰγύπτου Λιβύων τε καὶ Αἰθιοπῶν, οὓς ἀνελεῖ ἐν
 παρατάξει πολέμου ὡς κρατήσας πάντων, δεινὸς ὢν τύραν-
 νος θλίψιν καὶ διωγμὸν ἐπὶ τοὺς ἀγίους ποιήσει ἐπαιρόμενος
 κατ' αὐτῶν. |C 191^r| λέγει γὰρ Δανιήλ· προσενόουν τῷ κέρατι
 καὶ ἰδοὺ τὸ κέρας ἐκεῖνο ἐποίει πόλεμον μετὰ τῶν ἀγίων
 20 καὶ ἴσχυσε πρὸς αὐτοὺς ἕως ἀνηρέθη τὸ θηρίον καὶ ἀπώλετο·

347, 2 nach σιδηροῖ + καὶ R | 4 φησὶ R | 6 ἐστὶ < C | 7 ἐδήλωσεν C | 8—9 ἐξ αὐτῆς < R, dafür nachher ἐξεγειρομένοις | 9 ὅπερ R | 9—10 τὸ θηρίον] τοῖς κέρασι R | 10 αὐτοῦ] τούτου R | 11 ἐξεργίζωσεν C | ὅπερ] ὥσπερ R | 13 vor Ἰουδαίων + τῶν R | ἀναστατήσῃ in C an den Rand geschrieben | 14 ἀπὸ τοῦ] ἀπὸ τοῦ R | 14—15 δείκνυσιν] δηλῶν R | 16 ὡς] ὅς C | 16—17 vor τύραννος + ὁ C | 20 ἴσχυσε C | ἕως ἀνηρέθη] ἕως οὗ ἤλθε R |

μεθ' ὃ λοιπὸν ἤξει ἀπ' οὐρανῶν ὁ λίθος ὁ πατάξας τὴν εἰκόνα· καὶ συντρίψας αὐτὴν καὶ μεταστήσας πάσας τὰς βασιλείας καὶ δοὺς τὴν βασιλείαν ἁγίοις ὑψίστου. οὗτος ὁ γεννηθεὶς ὄρος μέγα καὶ πληρώσας τὴν γῆν, περὶ οὗ λέγει Δα-
 25 νιήλ· ἔθεώρουν ἐν ὁράματι τῆς νυκτὸς καὶ ἰδοὺ μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ ὡς υἱὸς ἀνθρώπου ἐρχόμενος ἦν καὶ τὰ ἑξῆς.

348) de antichr. 27—28; ed. Achelis S. 19, 4—15. — Erhalten in C 191^r und R 183^v—184^r. Lemma (vorausgeht Nr. 347) an beiden Stellen καὶ μετὰ βραχέα.

τούτων οὖν ἐσομένων καὶ τῶν δέκα δακτύλων τῆς εἰκόνης εἰς δημοκρατίαν χωρησάντων καὶ τῶν δέκα κεράτων τοῦ θηρίου εἰς δέκα βασιλεῖς μερισθέντων ἴδωμεν σαφέστερον τὰ προκείμενα καὶ κατανοήσωμεν αὐτὰ ὀφθαλμο-^{R 184^r}φανῶς.
 5 κεφαλὴ τῆς εἰκόνης ἐστὶν ἡ λείνα, Βαβυλώνιοι ἦσαν· οἱ ὥμοι καὶ οἱ βραχίονες ἄργυροί, ἡ ἄρκος, Πέρσαι καὶ Μῆδοι· κοιλία καὶ μηροὶ χαλκοί, ἡ πάρδαλις, οἱ ἀπὸ Ἀλεξάνδρου κρατήσαντες Ἕλληνες· κνήμαι σιδηραί, θηρίον φοβερόν καὶ ἔκθαμβον, Ῥωμαῖοι οἱ νῦν κρατοῦντες· ἔγχε ποδῶν, ὄστρακον καὶ
 10 σίδηρος, τὰ δέκα κέρατα τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι· κέρας δὲ ἕτερον μικρὸν ἀναφνόμενον ἐν αὐτοῖς ὁ ἀντίχριστος· λίθος πατάσων τὴν εἰκόνα καὶ συντρίβων αὐτὴν, ὁ πληρώσας τὴν γῆν, Χριστὸς ἐρχόμενος ἀπ' οὐρανῶν καὶ ἐπάγων τῷ κόσμῳ κρίσιν.

349) de antichr. 43; ed. Achelis S. 27, 14—28, 2. — Erhalten in C 191^r—^v und R 184^r. Lemma (vorausgeht Nr. 348) an beiden Stellen καὶ μετὰ τινα.

δεῖ δὲ ἡμᾶς καὶ τὸν χρόνον ἐξακριβαζομένους ἐκθέσθαι, ἐν οἷς καιροῖς ταῦτα συμβήσεται καὶ ὡς τὸ κέρας τὸ μικρὸν ἀναφνήσεται ἐν αὐτοῖς. τῶν γὰρ κνημῶν σιδηρῶν τῶν νῦν

21 μεθ' ὃ — οὐρανῶν < C, daher vor ὁ λίθος + καὶ | 23 καὶ δοὺς — ἁγίοις < C, dafür vor ὑψίστου + υἱὸς | 24 vor ὄρος + εἰς C | 26—27 ἦν καὶ τὰ ἑξῆς < R.

348, 2—3 τοῦ θηρίου < R | 4 κατανοήσωμεν C | 7 Ἀλεξάνδρου] χαλκοῦ R | 9 Ῥωμαῖοι < R | ὄστρακος R | 10 δέκα] μὲν R | τὰ μέλλοντα] μεγάλα und < τὰ R | 11 ἕτερον < R | μικρὸν < C | 13 Χριστός; hinter οὐρανῶν R | καὶ (vor ἐπάγων)] ὁ R.

349, 3 ἀναφνέται C |

ἔτι κρατουσῶν ἐπὶ τὰ ἔχνη τῶν ποδῶν καὶ τοὺς |C 191^v| δα-
 5 κτύλους χωρησάντων κατὰ τὴν τῆς εἰκόνης φανέρωσιν καὶ
 τὴν τοῦ θηρίου τοῦ φοβεροῦ δεῖξιν καθὼς σεσήμενται ἐν
 τοῖς ἔμπροσθεν, οἷς καιροῖς ὁ οἰδηρος καὶ τὸ ὄστρακον εἰς
 ταῦτόν ἀναμιγθήσεται; δείξει δὲ ἡμῖν Δανιὴλ τὰ προκείμενα.
 λέγει γάρ· καὶ διαθήσει διαθήκην πολλοῖς ἐβδομάς μία καὶ
 10 ἔσται ἐν τῷ ἡμῖσι τῆς ἐβδομάδος ἀρθήσεται μου θυσία καὶ
 σπονδή.· μίαν μὲν οὖν ἐβδομάδα λέγων τὴν ἐσχάτην ἐπὶ
 τῷ πέρατι τοῦ σύμπαντος κόσμου τὴν ἐσομένην ἐπ' ἐσχάτων
 ἐδήλωσεν, ἥς ἐβδομάδος τὸ μὲν ἡμῖσι λήφονται δύο προ-
 φῆται Ἐνώχ καὶ Ἡλίας. οὗτοι γὰρ κηρύξουσιν ἡμέρας, αὖξ,
 15 περιβεβλημένοι σάκκους, μετάνοιαν τῷ λαῷ καὶ πᾶσι τοῖς
 ἔθνεσι καταγγέλλοντες.

350) de antichr. 48; ed. Achelis S. 30, 22—S. 31, 19. — Erhalten in C 191^v—192^r und R 184^r. Lemma (vorausgeht Nr. 349) an beiden Stellen καὶ μετὰ τινα.

ἀλλ' ἐπειδὴ λεπτομερέστερον περὶ τούτου διηγήσασθαι δεῖ
 πῶς τε τὸ ἅγιον πνεῦμα δι' ἀριθμοῦ καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ
 μυστικῶς ἐδήλωσε, σαφέστερον περὶ αὐτοῦ διηγήσομαι. λέγει
 γὰρ Ἰωάννης ὁ εὐαγγελιστὴς οὕτως· καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον
 5 ἀναβαίνον ἐκ τῆς γῆς καὶ εἶχε κέρατα δύο ὅμοια ἀρνίῳ καὶ
 ἐλάλει ὡς δράκων καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου
 παῖσαν ποιεῖ ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ ποιεῖ τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν
 αὐτῇ κατοικοῦντας ἵνα προσκυνήσωσι τὸ θηρίον τὸ πρῶτον,
 οὗ ἔθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, καὶ ποιεῖ ση-
 10 μεῖα μεγάλα ὥστε καὶ πῦρ ποιεῖ καταβαίνειν ἀπὸ τῶν οὐ-
 ρανῶν εἰς τὴν γῆν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων καὶ πλανᾷ τοὺς
 κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὰ σημεῖα, ἃ ἐδόθη αὐτῷ
 ποιεῖν ἐνώπιον τοῦ θηρίου, λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς
 γῆς ποιῆσαι εἰκόνα |C 191^r| τῷ θηρίῳ, ὃς ἔχει τὴν πληγὴν τῆς
 15 μαχαίρας καὶ ἔζησε καὶ ἐδόθη αὐτῷ δοῦναι πνεῦμα τῇ εἰκόνι

4 ἔτι κρατουσῶν] ἐπικρατουσῶν C | 7 οἷς < R | 9 ἐβδομάδος μιᾶς C |
 10 ἡμίσει C | 11—12 ἐπὶ το κεραι von I. H. an den Rand geschrieben
 C | 14 γὰρ] δὲ R | 15 πᾶσιν C | 16 ἔθνεσιν C | καταγγέλλοντες R.

350, 1 λεπτότερον C | 2 πῶς τε] πῶς μὲν R | διὰ ἀριθμοῦ R | 3 ἐδή-
 λωσεν C | περὶ αὐτοῦ σαφέστερον R | 4 ἔθον C | 5 εἶχεν C | 8 προσκυνή-
 σωσιν C | 11 εἰς τὴν γῆν — ἀνθρώπων < R | 14 τῷ θηρίῳ εἰκόνα R | 15
 ὁ R | 15 ἔζησεν C ἔζητησε R |

τοῦ θηρίου, ἵνα λαλήσῃ ἢ εἰκὼν καὶ ποιήσῃ ἵνα ὅσοι ἂν μὴ προσκυνήσωσι τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου ἀποκτανθῶσι, καὶ ποιήσῃ πάντας, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ τοὺς δούλους καὶ τοὺς ἐλευθέρους, ἵνα δώσιν αὐτοῖς χάραγμα ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς ἢ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῶν καὶ ἵνα μὴ τις δύναται ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα ἢ τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου· ἀριθμὸς γὰρ τοῦ θηρίου ἐστὶ χξς.

351) de antichr. 49; ed. Achelis S. 32, 19—33, 7. — Erhalten in C 192^r und R 184^{r-v}. Lemma (vorausgeht Nr. 350) in C καὶ μετὰ βραχὺ, R καὶ μετὰ βραχέα.

δόλιος δὲ ὢν καὶ ἐπηρμένος κατὰ τῶν δούλων τοῦ θεοῦ, βουλόμενος ἐκθλίβειν καὶ διώκειν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ κόσμου διὰ τὸ μὴ δοῦναι αὐτοὺς δόξαν, κελεύει πάντας πανταχῇ θυμιατήρια θεῖναι, ἵνα μηδεὶς δύνηται τῶν ἁγίων ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι ἐὰν μὴ πρῶτον ἐπιθύσῃ. τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ χάραγμα τὸ ἐπὶ τῆς χειρὸς τῆς δεξιᾶς διδόμενον, τὸ δὲ ἐπὶ τὸ μέτωπον | R 184^r | εἰπεῖν ἵνα πάντες ὧσιν ἐστεφανωμένοι, πύρινον καὶ οὐ ζωῆς ἀλλὰ θανάτου στέφανον μεθ' ἑαυτῶν περιφέροντες. οὕτω γὰρ ἐτεχνάσατο κατὰ τῶν Ἰουδαίων καὶ Ἀντίοχος ὁ Ἐπιφανής, τῆς Συρίας γενόμενος βασιλεὺς, ὁ ὢν ἐκ τοῦ γένους Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνα. καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς τοῖς τότε καιροῖς ἐπαρθείς τῇ καρδίᾳ ἔγραψε ψήφισμα, βωμοὺς πρὸ τῶν θυρῶν τιθέναι καὶ ἅπαντας ἐπιθύειν καὶ κισσοὺς ἐστεφανωμένους πομπεύειν τῷ Διόνυσῳ.

352) Danielkommentar IV, 5 + IV, 15; ed. Bonwetsch S. 19S, 5—7 + S. 222, 15—224, 2. — Erhalten in R 36^r L^a 40^v L^c 159^r H 123^v—124^r — sämtlich aus einem Archetypus (rupefuc. Rec.)

Lemma in RL^a H τοῦ ἁγίου Ἰσπολύτου, L^c Ἰσπολύτου.

16 τοῦ θηρίου < R | ἢ εἰκὼν + τοῦ θηρίου R | ποιήσει und + πάντας C | 17 προσκυνήσουσιν C, von sp. H. korrigiert | ἀποκτανθῶσιν C | 17—18 ποιήσῃ R | 18 πάντας < C | 19 πτωχοὺς] πένητας R | 20 δώσει R | 23 γὰρ] δὲ R.

351, 1 δὲ] γὰρ C | 3 αὐτοῖς R | δόξαν + τῷ θηρίῳ R | κελεύσει R | πανταχῇ hinter θεῖναι R | 3—4 θυμιατήρια R | 4 δύναται R | 5 ἐπιθύσει C | γὰρ] δὲ R | ἐστὶν C | 6 τῆς δεξιᾶς < R | 8 μεθ' ἑαυτῶν zweimal geschrieben, das zweite expungiert R | 11 μακεδόνα R | 12 ἔγραψε C.

[H 124^r] τὸ προγινώσκειν τὰ ἐσόμενα ὅτι οὕτως ἔσται μακαρίου ἐστὶν ἀνδρὸς, εἰδότος καὶ σιωπῶντος ἵνα μήποτε πολλὰ λαλῶν κινδυνεύσῃ.

δει οὖν πάντα ἄνθρωπον τὸν ἐντυγχάνοντα ταῖς θείαις γραφαῖς μιμεῖσθαι τὸν προφήτην Δανιήλ καὶ μὴ εἶναι εἰκαλον καὶ προαλῆ πρὸ καιροῦ καιρὸν ἐπιζητοῦντα, ἀλλὰ κατέχειν μετὰ φόβον τὸ μυστήριον τοῦ θεοῦ ἐν καρδίᾳ ἵνα μὴ αὐτὸς τοῖς ἰδίοις χεῖλεσι παγιδευθεὶς ἔνοχος ἔσται τῆς ἰδίας ψυχῆς.

Nicht nachweisbare und zweifelhafte Citate.

353) aus de univ.; vgl. Lagarde, Hippolyti Romani quae feruntur omnia graece. S. 68, 10—73, 3. — Ganz erhalten in P 383^v—385^v (doch ist vor 384^r ein Blatt ausgefallen, infolge davon fehlt hier das Stück καταρερίφθαι ὑπειλήφμεν Z. 10 S. 138 — τὸ σῶμα ἀνίστασθαι Z. 57 S. 140) M 289^r—291^r und 78^{r-v} (versetztes Blatt). PM vertritt die rupefuc. Recension. — In R 284^{r-v} ist das Stück gekürzt, expl. ἀναβιώσας ἀθάνατον ποιεῖν Z. 54—55 S. 140. Lemma in M Ἰωσήππου ἐκ τοῦ λόγου τοῦ ἐπιγεγραμμένου Πλάτωνος περὶ τῆς τοῦ παντὸς αἰτίας καὶ κατὰ Ἑλλήνων, P Ἰωσήππου ἐκ τοῦ λόγου τοῦ ἐπιγεγραμμένου κατὰ Πλάτ^τ περὶ τῆς τοῦ παντὸς αἰτίας, R Ἰωσήππου ἐκ τοῦ λόγου τοῦ ἀναγεγραμμένου κατὰ Πλάτ^τ; vgl. auch Flor. Mon. 119^{r-v}. Lemma Ἰωσήπου ἐκ τοῦ λόγου τοῦ ἐπιγεγραμμένου κατὰ Πλάτωνος ἐκ τῆς τοῦ πάντων αἰτίας.

Teilweise erhalten 1) ἡμεῖς οὖν καὶ Z. 56 S. 140 — πιστῶς κριθήσονται Z. 76 S. 141 in C 101^v—102^r H 99^v—100^r (CH aus einem Archetypus) und R 99^v. Lemma überall τοῦ ἁγίου Εὐρηναίου.

2) πάντες δὲ δίκαιοι Z. 76 S. 141 — οὐ φθορὰ οὐ φροντίς Z. 100 S. 142) in C 110^v—111^r und R 80^r. Lemma bei beiden τοῦ ἁγίου Μελετίου ἐπισκόπου Ἀντιοχείας.

καὶ οὗτος μὲν ὁ περὶ δαιμόνων λόγος. περὶ δὲ ἄδον ἐν ᾧ συνεχονται ψυχὰι δικαίων τε καὶ ἀδίκων ἀναγκαῖον εἶπαι. ὁ ἄδης τόπος ἐστὶν ἐν τῇ κτίσει ἀκατασκεύαστος, χωρίον

852, 4 τὸν (vor ἐντυγχ.) < Lc | 5 εἰκόνη H | 8 παγιδευθῆς H.

858, 1 vor δαιμόνων + τῶν M | urspr. περὶ ἄδον, darüber noch von sp. H. δὲ τοῦ M | 2 τε < M | ἀναγκαιῶν M | 3 κτίσει M | χωρίων M |

ὑπόγειον, ἐν ᾧ φωὸς κόσμον οὐκ ἐπιλάμπει. φωτὸς τοίνυν
 5 ἐν τούτῳ τῷ χωρίῳ μὴ καταλάμποντος ἀνάγκη σκοτὸς
 διηνεκῶς τυγχάνειν. τοῦτο τὸ χωρίον ὡς φρουρίον ἀπενε-
 μήθη ψυχαῖς, ἐφ' ᾧ κατεστάθησαν ἄγγελοι φρουροὶ, πρὸς
 τὰς ἐκάστου πράξεις διανέμοντες τὰς τῶν τόπων προσκαίρους
 10 κολάσεις. ἐν τούτῳ δὲ τῷ χωρίῳ τόπος ἀφώρισται τις
 λίμνης πυρὸς ἀσβέστον ἐν ᾧ μὲν οὐδέπω τινὰ καταρερίφθαι
 ὑπειλήφαμεν, ἐσκευάσθαι δὲ εἰς τὴν προωρισμένην ἡμέραν
 παρὰ τοῦ θεοῦ, [M 289v] ἐν ἣ δικαίας κρίσεως ἀποφασίς μία
 πᾶσιν ἀξίως προσενεχθῇ καὶ οἱ μὲν ἄδικοι καὶ θεῷ ἀπειθή-
 15 σαντες τὰ τε μάταια ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων, κατεσκευασ-
 μένα εἰδῶλα, ὡς θεὸν τιμήσαντες ταύτης τῆς αἰδίου κολάσεως
 ὡς αἵτιοι μiasμάτων γενόμενοι προκριθῶσιν, οἱ δὲ δίκαιοι
 τῆς ἀφθάρτου καὶ ἀνεκλείπτου βασιλείας τύχουσιν, οἱ ἐν τῷ
 20 ᾧ νῦν μὲν συνέχονται ἀλλ' οὐ τῷ αὐτῷ τόπῳ ὡς καὶ οἱ
 δίκαιοι. μία γὰρ εἰς τοῦτο τὸ χωρίον κάθοδος, οὗ τῇ πύλῃ
 ἐφ'esτωτα ἀρχάγγελον ἅμα στρατιᾷ πεπιστεύκαμεν, ἣν πύλῃν
 διελθόντες οἱ καταγόμενοι ὑπὸ τῶν ἐπὶ τὰς ψυχὰς τεταγ-
 μένων ἀγγέλων οὐ μιᾷ ὁδῷ πορεύονται, ἀλλ' οἱ μὲν δίκαιοι
 εἰς δεξιὰ φωταγωγοῦμενοι καὶ ὑπὸ τῶν ἐφ'esτωτων κατὰ
 25 ἐν τῷ οἱ ἀπ' ἀρχῆς δίκαιοι πολιτεύονται, οὐχ ὑπ' ἀνάγκης
 R 284v κρατούμενοι ἀλλὰ τῆς τῶν ὁρωμένων ἀγαθῶν θέας
 αἰεὶ ἀπολαύοντες καὶ τῇ τῶν ἐκάστοτε καινῶν ὁρωμένων
 προσδοκίᾳ ἡδόμενοι κακεῖνα τούτων βελτίονα ἡγούμενοι, οἷς
 ὁ τόπος οὐ καματηφόρος γίνεται, οὐ καύσων οὐ κρύος οὐ

4 ὑπόγειον P ὑπόγειον M | κόσμον < M | ἐπιλάμπει M | 5 nach κατα-
 λάμποντος noch einmal φωτὸς M | 6 vor ὡς + δ P; δ // // // ^{ως} φρουρίον M,
 das ὡς von sp. H. | 7 ἐφ' ἐν M | κατέστησαν M | 8 ἐκάστων P | διανέ-
 μωντες P | nach τὰς + τε PM | τόπων] τρόπων PM | προσκερους M |
 9 κολάσης M | τις] τῆς M | 10 λίμνης M | οὐδέπω τινὰ] οὐδένα οὐδέπω M |
 καταρερίφθαι R; mit katare bricht P vorläufig ab | 11 ὑπειλήφαμεν M
 ἐσκευάσθη M σκευάσθαι R προωρισμένην M | 12 παρὰ] ἐπὶ M | 13 προσενεχθῇ]
 προσεδιχθῇ M | 13—14 ἀπειθήσαντες M | 14 ματα M | 15 αἰδίου M | 17 ἀν-
 εκλείπτου] ἀνεκλαίπτου M | βασιλείας M | 18 τύπῳ] τρόπῳ M | ὡς] ὦ M |
 19 "δικοι, οι auf Rasur, das darüber geschriebene α von sp. H. M | nach
 γὰρ + ἡ M | κάθοδος M | 23 ἐφ'esτωτων M | 24 τύπους M | 25 ἐπὶ ἀνά-
 γκης M | 26 θέας] θεωρίας R | 27 καινῶν] κοινῶν M | 28 κακεῖνα—ηγού-
 μενοι < M | 29 καματηφόρος M | κρυως M |

30 τριβόλος ἐν αὐτῷ, ἀλλ' ἡ τῶν πατέρων δικαίων τε ὁρωμένη
 ὄψις πάντοτε μειδιᾷ ἀναμενόντων τὴν μετὰ τοῦτο τὸ χωρίον
 ἀνάπαυσιν καὶ αἰωνίαν βίωσιν ἐν οὐρανῷ· τοῦτον δὲ ὀνόματι
 κληῖζομεν κόλπον Ἀβραάμ. οἱ δὲ ἄδικοι ἀριστερὰ ἔλκονται
 ὑπὸ ἀγγέλων κολαστῶν οὐκέτι ἐκουσίως πορευόμενοι ἀλλὰ
 35 μετὰ βίας ὡς δέσμοι ἐλκόμενοι, οἷς οἱ ἐφεστῶτες ἄγγελοι
 ἐπιγελῶντες διαπέμπονται ἐπονειδίζοντες καὶ φοβερῶ ὁμματι
 ἐπαπειλοῦντες καὶ εἰς τὰ κατώτερα μέρη ὠθοῦντες, οὓς ἀγο-
 μένους ἔλκουσιν οἱ ἐφεστῶτες ἕως πλησίον τῆς γενένης, ἧς ἐγ-
 γίονες ὄντες τοῦ μὲν βρασμοῦ ἀδιαλείπτως ἐπακούουσι καὶ τοῦ
 40 τῆς θερμῆς ἀτμοῦ οὐκ ἀμοιροῦσιν, αὐτῆς δὲ τῆς ἐγγίονος ὄψε-
 ως τὴν φοβεράν καὶ ὑπερβαλλόντως ξανθὴν θείαν τοῦ πυρὸς
 ὁρῶντες καταπεπλήγασιν, τῇ προσδοκίᾳ τῆς μελλούσης κρίσεως
 ἥδη δυνάμει κολαζόμενοι. ἀλλὰ καὶ οὗτοι τὸν τῶν δικαίων
 χῶρον καὶ τοὺς δικαίους ὁρῶσι, καὶ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ κολαζόμενοι·
 45 χάος γὰρ βαθὺ καὶ μέγα ἀνὰ μέσον ἐστήρικται, ὥστε μήτε
 δίκαιον συμπαθήσαντα προσδέξασθαι μήτε ἄδικον τολμή-
 σαντα διελθεῖν. οὗτος ὁ περὶ ἄδου λόγος, ἐν ᾧ αἱ ψυχαὶ
 πάντων κατέχονται ἄχρι καιροῦ, ὃν ὁ θεὸς ὥρισεν ἀνάστασιν
 τότε πάντων ποιησάμενος, οὐ ψυχὰς μετενσωματῶν ἀλλ'
 50 αὐτὰ τὰ σώματα ἀνιστῶν ἃ αἰεὶ λελυμένα ὁρῶντες ἀπιστεῖτε
 Ἑλληνες. μάθετε μὴ ἀπιστεῖν. τὴν γὰρ ψυχὴν γεννητὴν καὶ
 ἀθάνατον ὑπὸ θεοῦ γεγονέναι πιστεύσαντες κατὰ τὸν Πλά-
 τωνος λόγον χρόνῳ μὴ ἀπιστήσητε καὶ τὸ σῶμα ἐκ τῶν

30—31 ὁρωμένη οψεις M | 31 μειδιᾷ M | τὸ (nach τοῦτο) < M, hinzu-
 gefügt von sp. H. | 32 αἰωνίαν βίωσιν] αἰώνιον αἰώσιν M | 32—33 τοῦτον
 δὲ — Ἀβραάμ < R | 33 ἀριστερὰ < M | 34 ἀλλὰ] ἀλλ' ἡ M | 35 οἱ (vor
 ἐφεστῶτες) < M | 36 ἐπιγελῶνται M | ἐπονειδίζοντες M | φοβερῶ M |
 37 καὶ und μέρη < M | 37—38 ἀγόμενους M | 38 πλησίον M | ἧς] οἱ R |
 38—39 ἐγγίονες M | 39 αλείπτως M, von sp. H. δια darübergeschrieben | ἐπακού-
 οῦσιν M | 40 ἀμοιροῦσιν M | ἐγγίονος M | 41 ὑπερβαλοντος M | 42 κατα-
 πεπλήγασιν M | 43 zwischen κολαζόμενοι und ἀλλὰ freier Raum von 4
 Buchst. M | 44 ὁρῶσιν hinter χῶρον M | κολαζόμενοι M | 45 μήτε] τε von
 sp. H. zugesetzt M | 46 συμπαθισαν του M | 46—47 τολμίσαντα διελθῶν,
 von sp. H. ὦν zu εἰν korrigiert M | 47 zwischen διελθῶν und οὗτος in M
 freier Raum von 4 Buchst. | οὗτος] οὕτως R | 49 τότε hinter ὥρισεν (Z. 48)
 M | ποιησάμενος M | μετενσωματῶν stand wohl auch in M urspr., jetzt
 durch Rasur und Überschriften ἀνευ σωματῶν hergestellt | 49—50 ἀλλὰ
 αὐτὰ M | 50 αἰεὶ < R, daher wohl + εἰ hinter ὁρῶντες | 51 ἀπιστῖν M |
 52 γεγονέναι hinter ἀθάνατον M | πιστεύοντες M | 53 μὴ ἀπιστεῖται χρόνῳ
 M | καὶ + γὰρ M |

αὐτῶν στοιχείων σύνθετον γενόμενον δυνατός ὁ θεὸς ἀνα-
 55 βιώσας ἀθάνατον ποιεῖν. οὐ γὰρ τὸ μὲν δυνατός, τὸ δὲ
 ἀδύνατος ῥηθήσεται περὶ θεοῦ. ἡμεῖς μὲν οὖν καὶ σῶμα
 ἀνί-|H 100^r|στασθαι |P 384^r|πεπιστεύκαμεν. εἰ γὰρ καὶ φθείρεται
 ἀλλ' οὐκ ἀπόλλυται. τούτου γὰρ τὰ λείψανα γῇ ὑποδεξαμένη
 τηρεῖ καὶ δίκην σπόρου πιαυομένου καὶ τῷ γῆς λιπαρωτέρῳ
 60 συμπλεκόμενου ἀνθεῖ καὶ τὸ μὲν σπαρὲν κόκκος γυμνός
 σπείρεται καὶ κελεύσματι τοῦ δημιουργήσαντος θεοῦ θάλλων
 ἡμφιεσμένος καὶ ἐνδοξος ἐγείρεται, οὐ πρότερον εἰ μὴ ἀπο-
 θανὼν λυθῇ καὶ γῇ συμμιγῇ. ὥστε τὴν ἀνάστασιν τοῦ σώ-
 ματος οὐ μάτην πεπιστεύκαμεν, ἀλλ' εἰ καὶ λύεται πρὸς
 65 καιρὸν διὰ τὴν ἀπ' ἀρχῆς γενομένην παρακοὴν ὡς εἰς χωνευ-
 τήριον εἰς γῆν καθίσταται πάλιν ἀναπλασθῆσόμενον, οὐ
 τοιοῦτον φθειρόμενον ἀλλὰ καθαρὸν καὶ μηκέτι φθειρόμενον,
 ὡς ἐκάστῳ σώματι ἡ ἰδίᾳ ψυχῇ ἀποδοθήσεται καὶ τοῦτο
 ἐπενδυσμένη οὐκ ἀνιαθήσεται |M 290^r|ἀλλὰ συγχαρήσεται κα-
 70 θαρὰ καθαρῷ παραμείνῃ, ὡς ἐν τῷ κόσμῳ νῦν δικαίως
 συνοδεύσασα καὶ μὴ ἐπίβουλον ἐν πᾶσιν ἔχουσα μετὰ πάσης
 ἀγαλλιᾶσεως ἀπολήφεται. οἱ δὲ ἄδικοι οὐκ ἀλλοιωθέντα τὰ
 σώματα οὐδὲ πάθους ἢ νόσου μεταστάντα οὐδὲ ἐνδοξασθέντα
 ἀπολήφονται ἀλλ' ἐν οἷς νοσήμασιν ἐτελεύτων καὶ ὅποια ἦν

54 στυγίων M | 54—55 ἀναβίωσαν M | 55 ποιῆσαι M | 56 μὲν < CHR |
 σώματα CHR | 57 καὶ (vor φθείρεται) < P | 58 ἀπόλλυνται P | vor γῇ
 + ἡ M | 59 τιρεῖ M | καὶ (vor δίκην) < CR; H stellt es hinter δίκην |
 πενομένου P | λιπαρωτέρῳ P | 60 συμπλεκόμενον M συμπλεκόμενω P |
 ἀνθη M | ἀνθεῖν καὶ τὸ μὲν σπαρὲν C, ἀνθεῖ καὶ σπαρὲν μὲν H, ἀνθεῖν
 σπαρὲν R | 61 καὶ (vor κελεύσματι) < P | καὶ + τῷ M | δημιουργήσαντος
 P δημιουργήσαντος M | θάλλων θάττον M | 62 πρότερον P | εἰ μὴ PM |
 63 συμμιγῇ R | 65 γενομένην M | 65—66 χωνευτήριον PM | 66 καθίεται M |
 67 τοιοῦτο CH | ἀλλὰ + τοῦτο CH | μηκέτι M | 68 ὡς + ἐν M | ἡ von sp.
 H. übergeschrieben M | 69 ἐνδυσμένη CR ἐνδυσάμενος H | συγχαρήσεται P
 συγχαριεῖται M χαρήσεται CHR | 69—70 καθαρὰ < CHR | 70 ὡς ἐν τῷ
 κόσμῳ νῦν δικαίως ἐν τῷ κόσμῳ νύμφη δικαίως CH νυμφίῳ δικαίῳ R |
 71 καὶ μὴ < H | ἐπιβούλω R | 72 ἀγαλλιᾶσεως < R, aber Raum dafür
 freigelassen | nach ἀπολήφεται ist in P durch Doppelpunkt und grossen
 Buchstaben bei Οὐκ ein Abschnitt angedeutet | οἱ δὲ ἄδικοι < CHR |
 ἀλλοιωθέντες, über es von sp. H. α M | 72—73 τὰ σώματα statt hinter
 ἀλλοιωθέντα vor ἀλλ' ἐν (Z. 74) CHR | 73 ἐνδοξα R | 74 ἀπολείφονται M
 ἀπολήφεται CHR | ἀλλὰ M | ἐν οἷς νοσήμασιν ἐν ἡμαρτήμασιν ἢ κατορ-
 θώμασιν CHR | ἐτελεύτησαν M | καὶ ὅποια — ἐπενδύονται (Z. 75 S. 141)
 < P |

75 τοιαῦτα ἀναβιώσαντα ἐπενδύσονται | C 102* | καὶ ὅποιοι ἐν ἀπιστίᾳ
γεγέννηται τοιοῦτοι πιστῶς κριθήσονται. πάντες γὰρ δίκαιοι
τε καὶ ἄδικοι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ λόγου ἀχθήσονται· τούτῳ
γὰρ ὁ πατὴρ τὴν πᾶσαν κρίσιν δέδωκε καὶ αὐτὸς βουλὴν
πατρὸς ἐπιτελῶν κριτὴς παραγίνεται, ὃν Χριστὸν προσαγο-
80 ρεῦμεν θεὸν ἐνανθρωπήσαντα. οὐδὲ γὰρ Μινως καὶ Ραδά-
μανθυς κριταὶ | C 111* | οἱ καθ' ὑμᾶς, Ἕλληνες, ἀλλ' ὃν ὁ θεὸς
καὶ πατὴρ ἐδόξασε, περὶ οὗ ἐν ἑτέροις λεπτομερέστερον δι-
| P 884* | ἐληλύθαμεν πρὸς τοὺς ἐπιζητοῦντας τὴν ἀλήθειαν. οὗ-
τος τὴν πατρὸς εἰς πάντας δικαιοκρίσιαν ποιούμενος ἐκάστῳ
85 κατὰ τὰ ἔργα παρεσκεύασε τὸ δίκαιον, οὗ κρίσει παραστάντες
οἱ πάντες, ἄνθρωποι τε καὶ ἄγγελοι καὶ δαίμονες, μίαν ἀπο-
φθέγγονται φωνὴν οὕτως λέγοντες· δικαία σου ἡ κρίσις,
ἥς φωνῆς τὸ ἀνταπόδομα ἐπ' ἀμφοτέροις τὸ δίκαιον ἐπάγει,
τοῖς μὲν εὖ πράξασι δικαίως τὴν αἰδίον ἀπόλυσιν παρέ-
90 χοντος, τοῖς δὲ τῶν φαύλων ἐρασταῖς τὴν αἰώνιον κόλασιν
ἀπονέμοντος καὶ τούτοις μὲν τὸ πῦρ ἄσβεστον διαμένει καὶ
ἀτελεύτητον, σκόληξ δὲ τις ἔμπυρος μὴ τελετῶν μηδὲ
σῶμα διαφθείρων ἀπαύστως ὀδύνην ἐκ σώματος ἐκβράσσων
παραμένει. τούτους οὐχ ὕπνος ἀναπαύσει, οὐ νύξ παρηγο-
95 ρήσει οὐ θάνατος τῆς κολάσεως ἀπολύσει, οὐ παράκλησις
συγγενῶν μεσιτευσάντων ὀνήσει. οὐ γὰρ ἔτι δίκαιοι ὑπ'
αὐτῶν ὀρῶνται οὐδὲ μνήμης γίνονται ἄξιοι, μόνοι δὲ οἱ δι-

75 ὅποιοι] ὅποια M und R | ἀπιστεία P | 76 γένωνται R | γὰρ] δὲ CR |
77 τε < CR | 78 κρίσιν πᾶσαν P | δέδωκεν CPM | 79—80 προσαγορευόμενον P | 80 θεὸν ἐνανθρωπήσαντα < PM | οὐδὲ] οὐ CR | Μη-
νώως P | 82 καὶ πατὴρ hinter ἐδόξασε R | ἐδόξασεν CPM | ἑτέροις + λόγοις
R, + τόποις C | 83—84 οὕτως R und M | 84 δικαιοκρίσιαν P δικαίαν κρίσιν
R | 85 τὰ ἔργα] τὸ ἔθιον CR | παρεσκεύασεν CPM | vor κρίσει + τῇ CR |
86 οἱ πάντες < R, οἱ < C | ἄνθρωποι und ἄγγελοι vertauscht CR | δέ-
μονες M | 87 vor φωνὴν + αὐτῷ, dafür < οὕτως R | οὕτω C | σου hinter
κρίσις CR | κρίσις PM | 88 ἥς] τῆς P | ἀνταπόδομα P | ἐπάγει τὸ δίκαιον
P | 89 πράξασιν CM | vor δικαίως + καὶ CR | αἰδίον M | αἰδίον + τῶν
ἀγαθῶν CR | 89—90 παρέχοντος] in R os von sp. H. expungiert, πα-
ρασχόντος P | 90 ἐρασταῖς] αἰρεῖ R, von sp. H. geändert zu ἐργάταις |
αἰώνιον CR | 91 ἀπονέμοντος, in R os von sp. H. expungiert, ἀπονί-
μαντος P | διαμενῇ M | 91—92 καὶ ἀτελεύτητον < R | 92 μηδὲ] μήτε M |
93 ἀπαύστω ὀδύνῃ CR ἀπαύστως ὀδύνῃ P | σώματος] στόματος R | ἐκ-
βράζων M ἀναβράσσων R | 94 τοῖτοις, von sp. H. korrigiert, M | ἀναπαύσι,
von sp. H. korrigiert, M | vor οὐ νύξ + τούτους M | οὐ νύξ—ἀπολύσει (Z. 95)
< CR | 94—95 παρηγορήσῃ M | 95 παρακλίσης M | 96 μεσητευσάντων P |

καιοι δικαίων |^{M 78r}| μεμνήσονται ἔργων, δι' ὧν ἐπὶ τὴν
 οὐράνιον βασιλείαν κατήντησαν, ἐν ᾗ οὐ πόνος οὐ λύπη οὐ
 100 φθορὰ οὐ φροντίς οὐδὲ νύξ οὐδ' ἡμέρα χρόνος μετρούμενη,
 οὐχ ἥλιος ἀνάγκη κύκλον οὐρανοῦ δρόμον ἐλαυνόμενος, οὐκ
 ἄγγελοι ὥρων μέτρα ἢ κέντρα πρὸς εὐγνωστον ἀνθρώπων
 βλον διαμετρούμενα ὁροθετοῦντες, οὐ σελήνη φθίνουσα ἢ
 αὐξουσα ἢ τροπὰς καιρῶν ἐπάγουσα, οὐχ ὑγραίνουσα γῆ οὐδὲ
 105 ἥλιος ἐπικαίων οὐκ ἄρκτος στρεφομένη οὐκ ὥριον γεννώ-
 μενος |^{P 385r}| οὐκ ἄστρον πλάνη ἐνάριθμος οὐδὲ πλανητῶν
 ζήτησις ἀνάριθμος οὐ δύσβατος γῆ οὐδὲ δυσεύρετος παρα-
 δέισον πύλη οὐδὲ δεινὸν θαλάσσης φρύαγμα κωλύον ἐπι-
 βάντα πατεῖν, εὐβάτος δὲ καὶ αὐτὴ τοῖς δικαίοις γενήσεται
 110 οὔτε τοῦ ὕγρου στερουμένη οὐδὲ τοῦ στεροῦ διὰ τὸ κοῦ-
 φον τοῦ ἔχρους πατουμένη, οὐκ οὐρανὸς ἀοίκητος ἀνθρώ-
 ποις οὐδὲ τούτου ὁδὸς ἀναβάσεως ἀνέυρετος, οὐ γῆ ἀνέρ-
 γαστος οὐδὲ ἀνθρώποις ἐπίπονος αὐτόματος δὲ φύουσα
 καρπὸς πρὸς εὐκοσμίαν ἢ προστάξει ὁ δεσπότης, οὐ θη-
 115 ρίων γένεσις πάλιν οὐδὲ τῶν λοιπῶν ζώων ἐκβρασσομένη
 οὐσία. οὐδὲ γὰρ ἀνθρώποις πάλιν γέννα ἀλλ' ὁ μετὰ δι-
 καίων ἀριθμὸς διαμένει ἀνέκλειπτος ἅμα δικαίοις ἀγγέλοις
 καὶ πνεύμασι θεοῦ τε καὶ τῷ τούτου λόγῳ, ὃς τῶν δικαίων
 χορὸς ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν ἀγήρως καὶ ἄφθαρτος δια-
 120 μένει, ὑμῶν τὸν ἐπὶ ταῦτα προσαγόμενον θεὸν διὰ τῆς

98 μέμνηται CR | μεμνήσονται PM | 99 οὐρανίων M | οὐ πόμος] ὁ
 ὕπνος P | 100 οὐδὲ ἡμέρα P | χρόνου μετρομένη M | 101 ἐλαυνόμενος M |
 102 ὥρων PM, in M von sp. H. korrigiert | εὐγνωστον P | 103 ὁροθε-
 τοῦντες M | σελήνη M | φθίνουσα P | 104 ἀπάγουσα P | οὐχί M | γῆν P | οἶδὲ]
 οὐχ M | 105 ἐπικίων M | ἄρκτος] zwischen α und τ Rasur M | οὐχ ορίον
 P | ὥριον M | 105—106 γενόμενος P | γενόμενος M | 106 πλανιτῶν M |
 107 ζητῆσις P | ζητῆσις M | 108 πύλη] ἀύλη P | κωλύον M | κωκνον P | 109 εὐβάτον
 P | δικαίοις + τοῦ θεοῦ M | γενήσεται M | 110 στερουμένη M | οὐδὲ] οὔτε M |
 111 ἔχρους] ἔχρου P | nach πατουμένη durch Doppelpunkt und Initiale in P
 ein Abschnitt markiert | οὐρανοῖς P | 112 ἀνευρέτως M | 113 αὐτοματι P
 114 $\tilde{\eta}$] jetzt durch Rasur und Überschreiben zu οἶς verändert M | 114—115 θη-
 ρῶν M | 116 πάλιν hinter γὰρ M | ἀνθρωπος M | 116—117 nach δι-
 καίων Rasur M | 117 ἀνέκλειπτος M | ἀγγέλοις + τε M | 118 λόγον P | ὃς]
 ὡς M, von sp. H. expungiert und dafür ὁ an den Rand geschrieben |
 119 χωρὸς M | ἀγήρως M | 120 ὑμῶν (erstes ν von sp. H. darüber
 gesetzt) + τῶν ἐπὶ πάντων θεῶ, dafür hinter προσαγόμενον(!) <
 θεὸν M |

τοῦ ἐν βίῳ εὐτάκτου νομοθεσίας· σὺν οἷς καὶ πᾶσα ἡ κτίσις ἀδιάλειπτον ὕμνον ἀνοίσει καὶ αὐτὴ ἐλευθερωθεῖσα ἀπὸ τῆς φθορᾶς εἰς ἀφθαρσίαν διανγῇ τε καὶ καθαρῷ πνεύματι δεδοξασμένη. οὐχ ὑπ' ἀνάγκης δεσμοῦ συσχεθήσεται ἀλλ' ¹²⁵ ἐλευθεριάζουσα ἐκούσιον τὸν ὕμνον ἅμα τοῖς ἐλευθερωθεῖσιν πάσης δουλείας. ἀγγέλοις τε καὶ πνεύμασι καὶ ἀνθρώποις, αἰνέσει τὸν πεποιηκότα. τούτοις ἐὰν πεισθέντες Ἑλλη- ¹²⁶ ληνες κατα- ¹²⁷ Μ78· λείψετε τὴν ματαιότητα τῆς ἐπιγείου καὶ χρηματεμπόρου σοφίας καὶ μὴ περὶ λέξεις ῥημάτων ἀσχολού- ¹³⁰ μενοι τὸν νοῦν εἰς πλάνην συνώσητε, ἀλλὰ τοῖς θεοπνεύστοις προ- ¹³¹ Ρ885· φήταις καὶ θεολόγοις ἐξηγηταῖς ἐγχειρήσαντες τὰς ἀκοὰς θεῷ πιστεύσητε, ἔσεσθε καὶ τούτων κοιν- ¹³² ωνοὶ καὶ τῶν μελλόντων τεύξεσθε ἀγαθῶν ἀμέτρον τε οὐρανοῦ ἀνάβασιν καὶ τὴν ἐκεῖ βασιλείαν ὄψεσθε. φανε- ¹³³ ρώσει γὰρ θεὸς. ἃ νῦν σεσιώπεται, ἃ οὔτε ὀφθαλμὸς εἶδεν οὔτε οὐς ἤκουσεν οὔτε ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου ἀνέβη, ὅσα ἡτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.

354) aus dem Genesiskommentar; ed. Achelis S. 52, 4—12. — Erhalten in K 22^v—23^r. Lemma τοῦ ἁγίου Ἰπολύτου *Ῥώμης ἐκ τῆς εἰς τὴν Γέννησιν πραγματείας.*

καὶ ἔπλασεν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς. τί δέ ἐστιν τοῦτο; ἄρα μὴ κατὰ τὴν τινων ἐνόνοιαν τρεῖς ἀνθρώπους λέγομεν γεγονέναι, ἕνα πνευματικὸν καὶ ἕνα ψυχικὸν καὶ ἕνα χοϊκόν; οὐχ οὕτως ἔχει ἀλλὰ περὶ ἐνὸς ⁵ ἀνθρώπου ἡ πᾶσα διήγησις. τὸ γὰρ ποιήσωμεν περὶ μέλλοντός ἐστιν, τὸ δὲ ποιήσεν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς· ὥστε περὶ ἐνὸς ἀνθρώπου τοῦ αὐτοῦ ⁷ 28· ἡ

121 τῆς τοῦ ἐν βίῳ] του στυνν βιον M | νομοθεσία P | κτίσις P κτίσης M | 122 ἀδιάλειπτον ὕμνων M | 123—124 δεδοξασμένη M | 124 οὐχ] οὐκ P | δεσμῷ M | ἀλλὰ P | 126 πάσης M | δουλείας M | πνεύμασιν PM, in P erstes v auf Rasur | 127 τούτους P | πισθέντες P | 128 καταλείψεται M κατα- λήψεται P | 129 ῥημάτων πόρου P | σοφίας P | μὴ περὶ] M w. e. sch., urspr. μηπερ, von sp. H. korrigiert | λέξης PM | 129—130 ἀσχολουμένην P | 130 πλάνην] zweites v von sp. H. M | συνωθήσητε M | 131 vor καὶ + τε M | θεοῦ λόγοις P | 131—132 ἐγχειρήσαντες M | 132 πιστεύσεται P πιστεύ- σεται M | ἔσεσθαι P | 133 τεύξεσθαι P, v von 1. H. darüber gesetzt | ἀμέτρον M | 134 βασιλίαν M | ὀψεσθαι M | 134—135 φανερώς. εἰ P φανερωσι M | 135 ἶδεν P | 136 ὅσα] ἢ M | 137 αὐτοῦ urspr. M, von sp. H. korrigiert.

354, 4 zwischen ἔχει und ἀλλὰ stand vielleicht noch etwas heute Unleser- liches | 7 zwischen γῆς und ὥστε geht in K der Text ohne Unterbrechung weiter.

διήγησις γίνεται. τότε γὰρ λέγει γενέσθαι, νῦν δὲ ποιεῖ καὶ τὸ πῶς ποιεῖ διηγείται.

355) aus dem Genesiskommentar; ed. Achelis S. 52, 13—53, 10. — Erhalten in C 240^{r-v} und R 239^v. Lemma in C τοῦ ἁγίου Ἰσπολύτου ἐπισκόπου Ῥώμης ἐκ τῆς εἰς τὴν Γένεσιν πραγματείας, R τοῦ ἁγίου Ἰσπολύτου ἐπισκόπου Ῥώμης.

ταῦτα δὲ ἀνάγκην ἔχομεν διηγήσασθαι ὅπως τὴν ὑπόνοιαν τὴν τῶν πολλῶν ἀνέλωμεν. τινὲς γὰρ βούλονται λέγειν εἰς τὸν οὐρανὸν εἶναι τὸν παράδεισον καὶ μὴ εἶναι ἐκ τῆς κτίσεως. ὅποτε τοίνυν ὁρῶνται οἱ ποταμοὶ ὑπὸ ὀφθαλμῶν, ἔκπορευόμενοι ἐξ αὐτοῦ, ἐν οἷς καὶ σήμερον ἔστι πάντας ἱστορεῖν τοὺς θέλοντας, [οἷον] ἄρα λογιζέσθω πᾶς ὅτι οὐκ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀλλ' ὄντως ἐν τῇ κτίσει πεφύτευται. ἔστι δὲ τόπος ἀνατολῆς καὶ χωρίον ἐκλογῆς.

Unechte Citate.

356) ἐφ' οἷς ἂν εὖρω ὑμᾶς—μετὰ τὴν νόσον

in P 385^v ohne Unterbrechung an Nr. 353 angeschlossen; der Rest eines Absatzes hat sich jedoch darin erhalten, dass für das P in εὖρω grosser Buchstabe gesetzt ist. In Wirklichkeit ist das Stück = Clem. Alex. quis div. salv. 40; Migne 9, 645 B + quis div. salv. 40; Migne 9, 645 C + paedag. I, 9; Migne 8, 348 B (Nr. 296 + 297 + 187). — (In dem nächstverwandten codex M steht über dem Ganzen — die drei Stücke aus Clem. Alex. sind auch hier vereinigt, vgl. Nr. 296 und 187 — noch das richtige Lemma Κλήμεντος στωματέως, was für das Verhältnis anderer codices zu PM [resp. zu P] bemerkenswert ist).

357) ἐλεεινὸν ἀντὶ εὐκαρίας — ἐποίησεν δὲ ἀκάνθας

nur nach Lequien's Vermutung (vgl. Migne 96, 293 D) dem Hippolyt zuzuweisen. Die Handschriften (O 282^v A κεφ. Πκγ) geben dem Citat das Lemma Ἰωσίππου; in P 296^v ist das Lemma vollständiger erhalten Ἰωσήπου ἐκ τῆς Ἰουδαϊκῆς ἱστορίας.

355, 4 ὑπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν R | 5 ἐστὶν C | 7 ἔστιν C |